

Päätös YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa (YVA-laki 13 §)

HANKE

Haapamäen tuulivoimahanke, Kiuruvesi

HANKKEESTA VASTAAVA

Erikoissijoitusrahasto UB Uusiutuva Energia

ASIAN VIEREILLETULO

Hankkeesta vastaava on 28.2.2025 pyytänyt Pohjois-Savon ELY-keskukselta (ELY-keskus) päätöstä, tuleeko tähän suunnitteilla olevaan tuulivoimahankkeeseen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely).

ELY-keskus ratkaisee YVA-menettelyn soveltamistarvetta koskevan asian YVA-lain 3 §:n 2 momentin ja 13 §:n tarkoittamalla yksittäistapauspäätöksellä.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeesta vastaava on toimittanut ELY-keskukselle tiedot hankkeesta edellä mainitun pyynnön yhteydessä. Hankkeesta vastaava on kuvannut hanketta seuraavasta ilmenevällä tavalla. Kuvaus on ELY-keskuksen koostama.

Hankkeen kuvaus

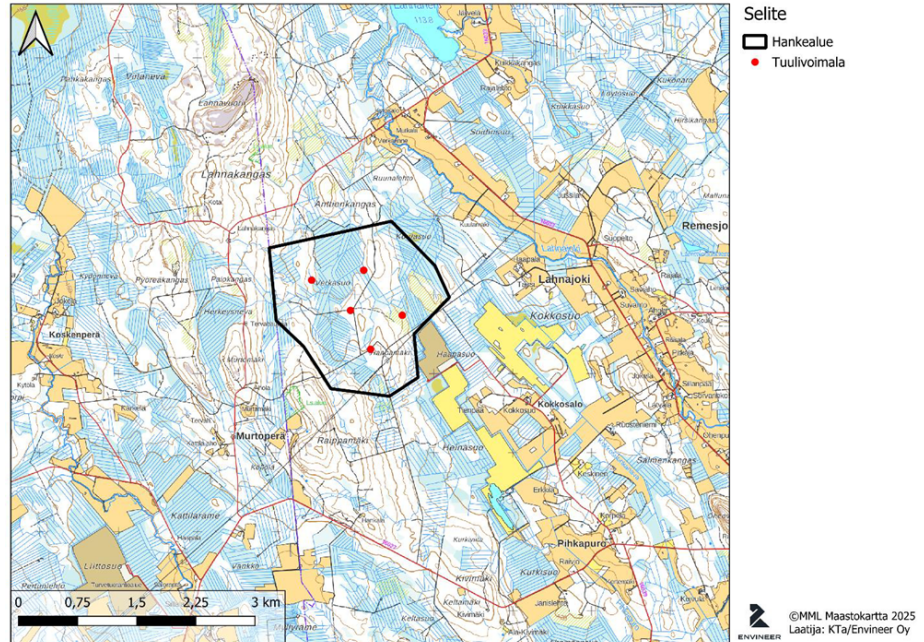
Hankkeesta vastaava suunnittelee Haapamäen tuulivoimapuistoa Kiuruveden kaupungin alueelle. Hankealue sijaitsee noin 20 km etäisyydellä Kiuruveden keskustaajamasta ja noin 15 km etäisyydellä Pyhäjärven keskustaajama-alueista. Hankealueen pinta-ala on noin 350 ha.

Hankealueelle suunnitellaan sijoitettavaksi enintään viisi tuulivoimalaa, joiden napakorkeus on 200 m ja roottorien siivenpituus 100 m (kokonaiskorkeus 300 m). Yksittäisen tuulivoimalan enimmäisteho on 7,2 MW ja hankkeen maksimikokonaisteho 36 MW.

Hankealueelle rakennetaan uutta tiestöä ja olemassa olevia teitä parannetaan tuulivoimaloiden saavuttamiseksi. Teitä pitkin kuljetetaan tuulivoimaloiden rakentamisessa tarvittavat rakennusmateriaalit sekä

23.6.2025

pystytyskalusto. Rakentamisen jälkeen tieverkostoa käytetään voimaloiden huolto- ja valvontatoimenpiteisiin.

Kuva 1. Hankealueen sijainti ja alustava voimalasijoittelu.

Sähkönsiirto

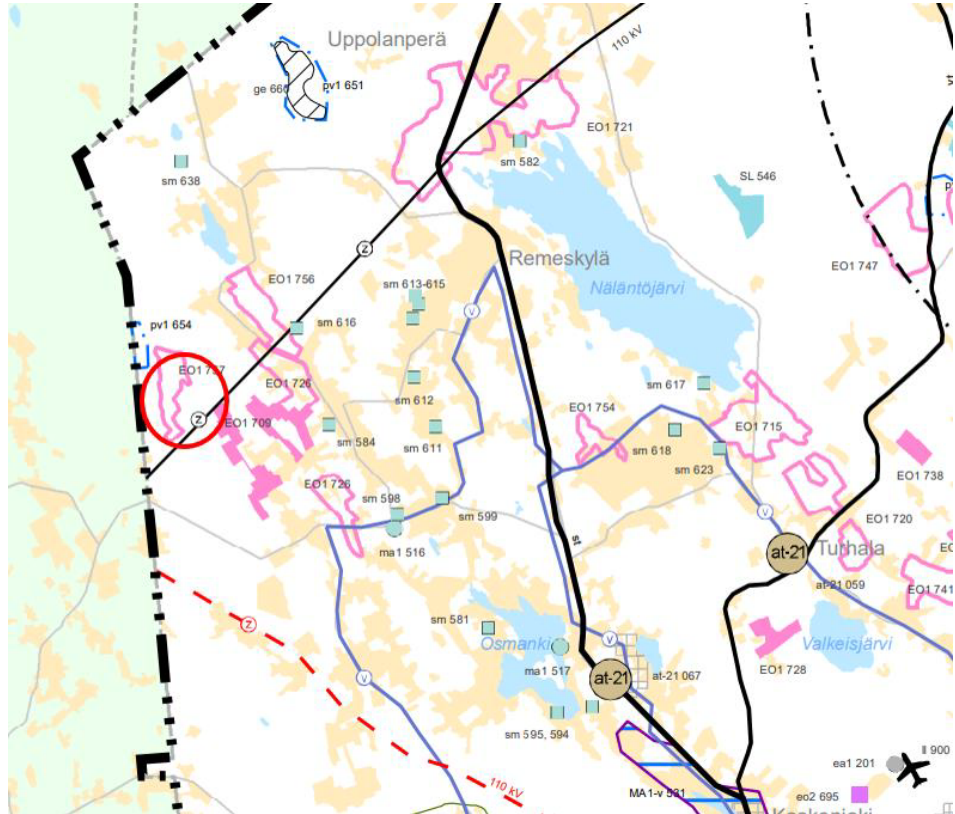
Haapamäen tuulivoimahankealueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Alustavasti tuulipuiston sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan alueen läpi kulkevaan Elenian 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliityntänä.

Hankealueen sijaintipaikan ympäristöolosuhteet

Kaavoitus ja maankäyttö

Suunnittelualue rajautuu lännessä Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan. Kiuruveden kaupunki kuuluu Pohjois-Savon maakuntaan, jonka maakuntakaava on laadittu monessa vaiheessa vaihekaavoina. Suunnittelualueella on voimassa neljä Pohjois-Savon maakuntakaavaa: Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava, Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava ja Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 1.vaihe.

23.6.2025

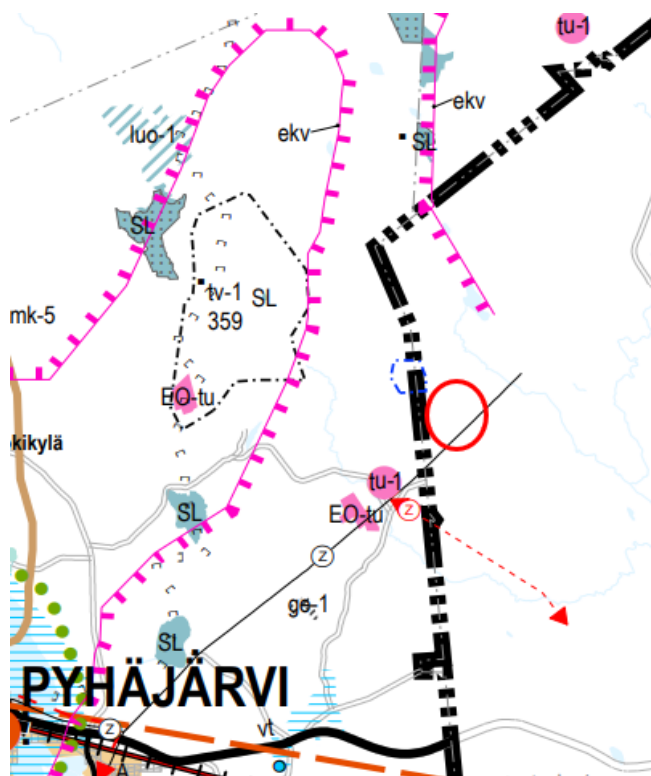

Kuva 2. Ote Pohjois-Savon maakuntakaavojen yhdistelmästä. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti esitetty punaisella viivalla.

Pohjois-Pohjanmaalla on voimassa vaihemaakuntakaavat 1.–3. Maakuntakaavoitus Pohjois-Pohjanmaalla on edennyt vaiheittain siten, että ensimmäinen vaihemaakuntakaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 23.11.2015 ja toinen hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 2.2.2017.

Kolmas vaihekaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018 ja se on tullut voimaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 17.1.2022. Parhaillaan käynnissä on Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laadinta. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava tulee ajantasaistamaan aluerakennetta, liikennejärjestelmää, energiantuotantoa sisältäen tuulivoimalle soveltuvat alueita ja viherrakennetta. Kaavassa tarkastellaan myös energiamurroksen vaikutuksia maankäytön suunnitteluun sekä ilmastovaikutusten arviointia. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä syys-lokakuussa 2024. Tavoite aikataulun mukaan vaihemaakuntakaava olisi maakuntavaltuuston hyväksyttävänä keväällä 2025.

23.6.2025

Kuva 3. Ote Pohjois-Pohjanmaan vahvistettujen maakuntakaavojen yhdistelmästä. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti esitetty punaisella viivalla.

Haapamäen hankealueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja.

Liikenne

Hankealueella olevalle metsäautotieverkostolle on kulku alueen eteläpuolella kulkevalta yhdystieltä 16027 (Liittoperäntie) sekä itäpuolelta kulkevalta yhdystieltä 16033 (Lahnajoentie). Hanketta lähin valtatie on valtatie 27 ja se sijaitsee teitse noin 13 km etäisyydellä hankealueesta etelään.

Ilmasto ja ilmanlaatu

Hankkeesta vastaavan arvion mukaan vaikutukset ilmanlaatuun muodostuvat maanmuokkauksesta, tuulivoimaloiden osien ja muiden materiaalien kuljetuksista hankealueelle ja hankealueella rakentamisen aikana. Tuulienergian tuotannosta itsestään ei aiheudu päästöjä ilmaan.

Maa- ja kallioperä

Hankealueen maaperä on GTK:n maaperäkarttojen perusteella sekalajitteista maalajia, soistumia, paksua turvekerrosta, hienojakoista maalajia, karkearakeista maalajia ja savea. Kallioperäkarttojen mukaan hankealueen kallioperä koostuu vulkaniiteista sekä paragneissistä.

Hankealueen maastokorkeus vaihtelee tasolla +122 – +150 mpy.

23.6.2025

Pinta- ja pohjavedet

Hankealue on tiheästi ojitettua metsää. Hankealueelle ei sijoitu luonnontilaisia vesistöjä ja se sijoittuu Vuoksen vesistöalueelle, Koskenjoen valuma-alueelle, Lahnajoen valuma-alueelle sekä Korpjoen valuma-alueelle. Kaikki hankkeen tuulivoimalat sijoittuvat Lahnajoen valuma-alueelle.

Hankealueen koillispuolella virtaa Lahnajoki lähimmillään noin 1,4 kilometrin etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta. Lahnanen järvi sijaitsee hankealueen koillispuolella noin 2,8 kilometrin etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta.

Hankealueen luoteiskulma sijoittuu osin Lahnajoen (0826351) pohjavesialueelle, noin 430 metrin etäisyydelle lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta. Lahnajoen pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi 1-luokan pohjavesialueeksi. Ukonmäen (0826302) pohjavesialue sijaitsee lähimmillään noin 5,9 kilometrin etäisyydellä hankealueesta koilliseen. Hankealueesta noin 17 km itään sijaitsee Lapinsalon (0826304) pohjavesialue.

Luonnonolot, luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, uhanalaiset lajit

Hankealue sijoittuu metsäkasvillisuusvyöhykkeeltään keskiboreaaliseen Pohjanmaan (3a) vyöhykkeelle, lähelle eteläboreaalisen Järvi-Suomen (2b) metsäkasvillisuusvyöhykkeen rajaa. Suokasvillisuusvyöhykkeen osalta hankealue kuuluu Pohjanmaan aapasuot -vyöhykkeelle.

Hankealueen nykytilan luonnonympäristön kuvaamiseen on käytetty olemassa olevaa avointa aineistoa kuten Maanmittauslaitoksen kartta-aineistoja, Metsäkeskuksen avointa metsävaratietoa sekä Luonnonvarakeskuksen metsänikä -aineistoa. Karttatarkastelun perusteella arviolta noin puolet hankealueesta on ojitettuja soita eli ns. turvekankaita ja puolet kangasmetsiä. Ilmakuvien perusteella alueella on tehty paljon metsänhoitotoimenpiteitä, joten alueen metsät ovat suurilta osin talousmetsää. Hankealueen pääpuulajeina esiintyy tasaisesti mäntyä ja kuusta sekä paikoitellen myös lehtipuita. Hankealueella ei esiinny tunnettuja metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä eli ns. metsälaki 10§ -kohteita.

Hankealueelta ei ole tehty kasvihavaintoja huomioitavista lajeista. Hankealueen läheisyydestä on kuitenkin havaintoja seuraavista huomioitavista lajeista: yksi vaarantuneeksi (VU) luokiteltu kasvilaji, valkolehdokki (rauhoitettu), purokatvesammal (NT, alueellisesti uhanalainen 3a), pussikämmekkä (NT, alueellisesti uhanalainen 3a) ja korpinurmikka (NT, alueellisesti uhanalainen 3a) ja ahokissankäpäli (NT).

Hankealueelta ei ole tehty lintuhavaintoja huomioitavista lajeista (Suomen Lajitietokeskus, 2025). Hankealueen luoteispuolelle (etäisyys n. 2 km) sijoittuvan Hautakankaan tuulivoimapuiston luontoselvitysten mukaan alueen linnusto koostuu pääasiassa alueellisesti yleisistä ja varsin

23.6.2025

tavanomaisista karujen metsätalousalueiden lintulajeista. Huomioitavia lajeja viereisellä Hautakankaan tuulivoimapuiston alueella todetaan olevan mm. pöllöt, päiväpetolinnut, kahlaajat sekä alueen sijoittuminen kahdelle maakotkareviirille (FCG, 2022a).

Hankealue ei sijoitu millekään lintujen päämuuttoreitille (BirdLife Suomi, 2023). Hankealuetta lähinnä olevat tärkeät lintualueet sijaitsevat n. 10 km päässä: luoteessa Haudanneva ja lounaassa Särkijärvi, jotka ovat Keski-Pohjanmaan lintuyhdistyksen (KPLY) arvottamia maakunnallisesti arvokkaita lintualueita, ns. MAALI-alueita (BirdLife Suomi, 2025).

Muun eläimistön, direktiivilajien ja suurpetojen osalta todetaan, että hankealueelta ei ole havaintoja lepakoista, liito-oravista, saukoista tai viitasammakoista (Suomen Lajitietokeskus, 2025).

Hankevastaavan mukaan kaikkia maamme suurpetolajeja esiintyy todennäköisesti ajoittain hankealueella. Hautakankaan tuulivoimaraportissa todetaan seudulla esiintyvän metsäpeuraa, joka vaeltaa alueen kautta keväisin ja syksyisin Suomenselän ja Kainuun elinpiirin välillä. Alueelta on tehty myös kesäaikaisia havaintoja metsäpeurasta.

Maisema, kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö

Tuulivoima-alueen vaikutuksia maisemaan tarkastellaan näkemäalueanalyysin avulla. Vaikutuksia maisemaan tarkastellaan paikallisesti suunnittelualueella ja lähi- ja kaukomaisemaan tarkasteluvyöhykkeittäin (kaava-alue, lähivaikutusalue 0–10 km, ulompi vaikutusalue 10–20 km, kaukovaikutusalue 20–30 km). Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on inventoitu maakuntakaavoituksen yhteydessä. Pohjois-Savossa on toteutettu vuosina 2010–2015 arvokkaiden maisema-alueiden inventointi, jota on täydennetty vuosina 2016–2021. Maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita on osoitettu Pohjois-Savon maakuntakaava 2030:ssa MA1- aluemerkinällä ja ehdotusvaiheessa olevassa Maakuntakaava 2040 MA- aluemerkinällä. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue sijaitsee noin 2,8 km etäisyydellä hankealueesta.

Pohjois-Savon ELY-keskus on tehnyt vuosina 2019–2022 maakunnan perinnebiotooppien inventointien päivityksen. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus päivitysinventoi vuosina 2019–2023 maakunnan perinnebiotooppikohteet. Inventoidut kohteet on arvotettu paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiksi. Lähin perinnebiotooppi sijaitsee noin 12,4 km etäisyydellä hankealueesta.

Hankealue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sijaitsee 18,6 km etäisyydellä hankealueesta.

23.6.2025

Lähin arkeologinen kohde (kiinteä muinaisjäännös, Lahnavuori) sijaitsee noin 2,6 km etäisyydellä hankealueesta. Muita arkeologisia kohteita sijaitsee enintään noin 5 km etäisyydellä hankealueesta.

Sosiaaliset vaikutukset sekä melu ja väike

Hankealueella ei sijaitse asutusta. Lähimmät vakituiset asuinrakennukset sijaitsevat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta itään ja lounaaseen. Lähin lomarakennus sijaitsee 1,2 kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta luoteiseen.

Hankealueen itäpuolella sijaitsee Lahnaojen koulu ja kuntorata noin 3,7 kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta. Lisäksi alueen luoteis- ja koillispuolella sijaitsee valtion maille sijoittuvia monikäyttömetsiä.

Hankkeen meluvaikutuksien arviointia varten laadittiin melumallinnus (2/2025). Mallinnus on tehty ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 Tuulivoimaloiden melun mallintaminen mukaisesti. Meluvaikutukset arvioitiin tarkemmin tarkastelupisteille A-G. Tarkkailupisteiksi valittiin hankealuetta lähimmät rakennukset. Mallinnuksessa melupäästöjen arvoina käytettiin tuulivoimaloiden valmistajan ilmoittamia arvoja. Tuulivoimaloiden mitat skaalattiin vastaamaan hankkeen tuulivoimalan maksimimittoja.

Välkevaikutusten arviointia varten laadittiin välkemallinnus (2/2025). Tuulivoimaloiden aiheuttamaa välkevaikutusta on arvioitu WindPro 4.1 -ohjelman SHADOW-moduulin laskentamallilla. Laskenta suoritettiin todellista tilannetta mallintavana ns. Real case -tilanteena, jossa otetaan huomioon alueen auringonpaisteisuus ja tuulisuusolot. Laskennan tuloksena saatiin tieto siitä, kuinka monta tuntia vuodessa ja minuuttia päivässä tarkastelukohteet ja alueet ovat välkevaikutuksen alaisena. Mallinnuksen tuloksia verrattiin Ruotsissa käytössä oleviin ohjearvoihin.

Hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Vaikutukset kaavoitukseen ja maankäyttöön

Toiminnassa hyödynnetään pääosin olemassa olevaa tiestöä ja hankealueen läpi kulkevaa voimalinjaa. Rakentamisen aikana yleiseen tieverkkoon voi kohdistua joitain väliaikaisia tai pysyviä muutostoimenpiteitä. Alue säilyy pääkäyttötarkoitukseltaan metsätalousalueena.

Menetettävä metsäalue ei ole pinta-alaltaan merkittävä, kun huomioidaan vastaavien alueiden yleisyyttä seudullisessa mittakaavassa. Tuulivoimalat eivät sijoitu pelto- tai viljelysalueille. Merkittävimmät muutokset kohdistuvat voimaloiden sijoitusalueille, joilla nykyinen maankäyttö estyy toiminnan ajaksi. Hankkeen toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen. Hankealue sijoittuu maakuntakaavassa

23.6.2025

turvetuotantoon soveltuvalle alueelle, jolla on osoitettu ne pääosin tuotannon ulkopuolella olevat GTK:n tutkimat turvetuotantoon soveltuvat suot, jotka ovat ojitettuja ja sijainniltaan tuotantoon sopivia. Alueella ei ole suunnittelumääräyksiä.

Kokonaisuudessaan hankkeen vaikutukset nykyiseen maankäyttöön eivät ole merkittäviä. Hanke ei ole nykyisen maakuntakaavan vastainen hankkeen ollessa maakuntakaavassa määrättyä seudullisesti merkittävän kokoista hanketta pienempi. Suunnittelualueelle laaditaan osayleiskaavaa. Osayleiskaavan kaavoitusaloite on hyväksytty Kiuruveden teknisessä lautakunnassa 6.2.2024 § 5

Vaikutukset liikenteeseen, ilmastoon ja ilmanlaatuun

Kokonaisuudessaan liikenteestä aiheutuvat vaikutukset arvioidaan pieniksi.

Merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisen aikana muun muassa betonin, maa-ainesten sekä voimaloiden ja niiden rakenneosien kuljetuksista. Tämä aiheuttaa väliaikaisesti raskaan liikenteen lisääntymistä sekä erikoiskuljetuksia hankealueelle johtaville teillä. Liikenteen määrä kasvaa suhteellisesti eniten etenkin hankealueen välittömässä läheisyydessä.

Hankkeen aikana syntyvät kielteiset vaikutukset ilmastoon syntyvät pääasiassa elinkaaren alkupäässä eli rakentamisvaiheessa tuulivoimaloiden rakentamisen, logistiikan, puunpoistoa ja maanmuokkauksen myötä. Alueen kasvillisuus ja maaperä sitovat hiiltä. Maanmuokkauksen ja puuston poiston myötä hanke vaikuttaa alueen hiilitaseeseen, joskin tuulivoimaloiden ja uusien teiden vaatimat pinta-alat ovat suhteellisen pieniä.

Hankkeen toteuttamisella on kohtalaisen merkittävä myönteinen vaikutus ilmastoon.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Tuulivoimapuistojen suurimmat vaikutukset maa- ja kallioperään ajoittuvat hankkeen rakentamisvaiheeseen ja muodostuvat tuulivoimaloiden, huoltotielinjojen sekä sähkönsiirron voimajohtopylväiden maanrakennustöistä. Tuulivoimaloiden, huoltotiestön ja voimajohtojen rakentamisen vaikutukset maa- ja kallioperään arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi ja paikallisiksi.

23.6.2025

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Vaikutusten arvioidaan jäävän kokonaisuudessaan vähäisiksi pinta- ja pohjavesiin. Tuulivoimaloiden perustusten, huoltotiestön ja voimajohtojen rakentamisen vaatimat maanmuokkaustyöt saattavat aiheuttaa välillisiä vaikutuksia alueen pintavesiin. Myös suoria vaikutuksia saattaa aiheutua esim. rakennettaessa tielinjoja tai voimajohtoja pienvesien kuten pienten jokien ja purojen yli. Näillä kohdin rakentaminen saattaa väliaikaisesti lisätä vesistön kiintoaineksen määrää.

Rakentamisen aikaiset maansiirtotyöt voivat vaikuttaa myös pohjaveteen lyhytaikaisesti. Toiminnan aikana pohjavesivaikutuksia voi syntyä poikkeustilanteissa, esimerkiksi öljyvuodon seurauksena. Asianmukaisella rakentamisella ja pohjavesien suojaustoimilla vaikutukset pohjavesiin jäävät kokonaisuudessaan pieniksi.

Vaikutukset luonnonoloihin, luonnonsuojelukohteisiin ja lajeihin

Hankealueen tarkastelussa lähimmät Natura 2000- alueet ovat Haudanneva SAC (FI11002004) ja Sammakkolammen metsä (FI1104407) Natura-alueet sijaitsevat merkittävän kaukana hankealueesta eikä niihin arvioida kohdistuvan hankkeesta vaikutuksia. Yksityisiin suojelualueisiin ei myöskään arvioida olevan vaikutuksia suuren etäisyyden vuoksi.

Hankealueelta ei ole tehty havaintoja lepakoista, viitasammakoista, liito-oravasta tai saukosta. Alueen luontotyyppien yleistarkastelun perusteella näille luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeille sopivia elinympäristöjä esiintyy hankealueella niukasti eikä hankkeesta siten arvioida aiheutuvan kyseisten lajien suojelutasoon liittyviä vaikutuksia.

Tuulivoimahankkeen aiheuttama häiriöisyys sekä metsien pirstoutumisen lisääntyminen voivat osaltaan vaikuttaa metsäpeuran vaelluksenaikaiseen tilankäyttöön, mutta alueellisesti rajallisella hankkeella ei arvioida olevan laajemmin lajin kantoihin tai suojelutasoon kohdistuvia vaikutuksia.

Olemassa oleva havaintoaineisto ja alueen nykyiset maankäyttömuodot eivät viittaa hankealueen merkitykseen minkään suurpetolajin lisääntymiselle tai muulle tilankäytölle keskeisenä elinpiirin osana. Hankkeesta ei näin ollen arvioida kohdistuvan suurpedoille kantojen tilaan tai lajien suojelutasoon liittyviä vaikutuksia.

Vaikutukset maisemaan, kulttuuriympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön

Näkemäalueanalyysin mukaan maisemavaikutuksia muodostuu pääasiassa vesistöihin, peltoaukeille ja laajoille suoalueille. Joillekin kulttuuriympäristökohteille muodostuu pieniä näkemäalueita hankkeesta. Näkemäalueita muodostuu erityisesti hankealueen koillis-, itä- ja kaakkoispuolelle. Suurimmat näkemäalueet kohdistuvat hankkeen lähivaikutusalueelle sekä ulommalla vaikutusalueella Näläntöjärveen sekä sen ranta-alueelle ja Lepistönperän peltoaukeille. Kaukovaikutusalueella voimat voivat näkyä, mutta niillä ei ole tyypillisesti tällä katseluetäisyydellä suurta merkitystä maisemassa.

Hankealueella ei sijaitse arkeologisia kohteita, eikä hankkeella siten arvioida olevan vaikutuksia muinaisjäännöksiin.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen

Tuulivoimapuiston vaikutukset lähiympäristön virkistyskäyttöön ovat kokonaisuutena vähäisiä. Tuulivoimapuisto ei estä alueella liikumista eikä virkistyskäyttöä. Tuulivoimapuisto muuttaa kuitenkin alueen metsäistä ympäristöä ja maisemassa tapahtuvat muutokset sekä voimaloiden ääni, varjostus ja näkyminen voidaan kokea virkistyskäyttöä häiritseväksi.

Tuulivoimapuistolla ei ole merkittäviä haitallisia ja laaja-alaisia terveysvaikutuksia. Tuulivoimaloista arvioidaan aiheutuvan vain vähäisiä onnettomuusriskejä ja niiden vaikutukset ihmisten turvallisuuteen arvioidaan vähäisiksi. Terveys- ja turvallisuusriskeihin liittyvät pelot voivat kuitenkin heikentää asumisviihtyisyyttä sekä alueella liikkumisen ja virkistyskäytön miellyttävyyttä.

Hankealue on pääosin metsätalousvaltaista aluetta, joten myös tuulivoimapuistohankkeen toteuttamisen vaikutukset kohdistuvat pääosin metsätalouden harjoittamiseen. Tuulivoimapuistojen rakentamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia elinkeinojen harjoittamiseen hankealueella tai niiden lähialueella. Tuulivoimaloiden ja rakennettavan tiestön kohdalla maa- ja metsätalouden harjoittaminen estyy rakentamisen ja toiminnan ajaksi. Muualla hankealueella voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta kuten ennenkin. Tuulivoimahankkeen merkittävimmät myönteiset työllisyysvaikutukset syntyvät rakentamisen aikana.

Hankkeesta vastaavan näkemys YVA-menettelyn tarpeesta

Hankkeesta vastaavan käsityksen mukaan Haapamäen tuulivoimahankkeen rakentamiseen suunnitellulle sijainnille ei tule soveltaa YVA-menettelyä. Suunniteltujen voimaloiden rakentaminen ei aiheuta laadultaan tai laajuudeltaan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

ASIAN KÄSITTELY

Muiden viranomaisten ja tahojen kuuleminen

Ennen päätöksen tekemistä Pohjois-Savon ELY-keskus on saanut seuraavat lausunnot YVA-menettelyn tarpeesta ja päätöksenteossa huomioitavista seikoista:

Ylä-Savon ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Suunnitellulla Haapamäen tuulivoima-alueella ei ole ympäristö- tai maanavesiluvan kohteita. Alueella tai sen läheisyydessä ei ole tiedossa myöskään muita suojelukohteita kuin mitä lausuntopyynnön mukana olevassa materiaalissa on esitetty. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä rakennettavista voimaloista, samoin lähimpään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen myöntämään ympäristölupakohteeseen, eläinsuojaan on matkaa noin 1,5 kilometriä.

Haapamäen tuulivoima-alue sijoittuu Lahnajoen pohjavesialueen läheisyyteen. Lahnajoen pohjavesialueelta otetaan vettä yhdyskuntien tarpeisiin. Vesi on laadultaan hyvää eikä sitä tarvitse käsitellä mitenkään. Vesi johdetaan käyttäjille omalla paineellaan. Lähialueen maankäytön muutoksen aiheuttamat riskit pohjaveden muodostumiselle ja laadulle on selvitettävä huolellisesti ennen tuulivoimahankkeen toteuttamista.

Tehtyjen melu- ja välkemallinnusten mukaan melun ohjearvot lähimmissä häiriintyvissä kohteissa eivät ylity, mutta välkkeestä saattaa aiheutua yli 8 tunnin vuosittainen väлкеvaikutus neljälle asuinrakennukselle. Lisäksi läheisten Hautakankaan ja Hautakangas- Harvakankaan tuulivoimahankkeiden kanssa saattaa aiheutua yhteisvaikutuksia melun ja välkkeen osalta.

Lapinsalon tuulivoimahanke sijoittuu kauas Haapamäen alueen itäpuolelle. Yhteisvaikutukset näiden kahden hankkeen osalta ovat todennäköisesti maisemaan liittyviä.

Haapamäen tuulivoimahanke alittaa lainsäädännön mukaisen YVA-tarpeen sekä voimaloiden lukumäärän, että hankkeen kokonaistehon osalta selvästi. Toiminnan riskit läheiselle pohjavesialueelle on kuitenkin selvitettävä asianmukaisesti ja myös alueen luonnonolosuhteet (mm. kasvillisuus, linnusto, muu eläimistö) on selvitettävä kunnolla ja otettava huomioon voimaloiden paikkojen sijoittelussa. Erityisesti hankkeen vaikutukset yksin ja yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa maakotkan ja metsäpeuran elinolosuhteisiin tulee selvittää. Koska jo lausuttavana olevan selvityksen perusteella hankkeesta voi aiheutua melu- ja/tai väлкеvaikutuksia sekä haitallisia vaikutuksia uhanalaisille eläimille, ja varsinkin läheisten hankkeiden yhteisvaikutuksena, Kiuruveden ympäristönsuojeluviranomainen esittää, että Haapamäen hankkeelle tehtäisiin YVA- menettely.

23.6.2025

Kiuruveden kaupunginhallitus. Kiuruveden kaupunginhallitus puoltaa YVA-menettelyä Haapamäen tuulivoimahankkeessa.

Haapamäen hankkeen kaavoitusaloite on hyväksytty teknisessä lautakunnassa 6.2.2024. Kiuruveden kaupunki on jo aiemmin aloitteen käsittelyn aikaan ilmoittanut hankkeesta vastaavalle, että maakuntien rajalla on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joiden yhteisvaikutukset tulee huomioida. Lisäksi hankkeesta vastaavalle on ennakollisesti ilmoitettu, että vaikka Haapamäen hanke ei kokonsa puolesta vaatisi YVA-menettelyä, tulee kaupunki todennäköisimmin puoltamaan tarvetta siinä vaiheessa, kun ELY-keskus valmistelee päätöstään YVA-menettelyn tarpeellisuudesta. Vaikka hankkeiden lopullisesta toteutumisesta ei ole tietoa, tulee kaikkien suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden keskinäiset vaikutukset ympäristöön arvioida riittävässä laajuudessa yli maakuntarajan.

Kiuruveden kaupunki katsoo, että Haapamäen hankkeella voi olla yhteisvaikutuksia eri suunnitteluvaiheissa olevien Pyhäjärven kuntaan sijoittuvien Hautakankaan sekä Hautakankaan-Harvankaan tuulivoimahankkeista, Pyhännän kuntaan sijoittuvien Pilpankankaan ja Konnunsuon tuulivoimahankkeista sekä Kiuruveden kuntaan sijoittuvasta Lapinsalon tuulivoimahankkeesta. Jotta hankkeiden yhteisvaikutukset ympäristöön saadaan riittävällä tarkkuudella selvitettyä, pitää Kiuruveden kaupunki YVA-menettelyä edelleen tarpeellisenä Haapamäen tuulivoimahankkeessa.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo. Haapamäen tuulivoimahankealue sijaitsee Kiuruveden luoteisosassa rajautuen Pyhäjärven kuntarajaan. Hankealueen koko on noin 350 hehtaaria. Alueelle suunnitellaan enintään viisi tuulivoimalaa käsittävän puiston rakentamista. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Alueellinen vastuumuseo (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) on tutustunut aineistoihin ja toteaa, että hanke ei edellytä YVA-menettelyä Pohjois-Savon kulttuuriperinnön osalta (kulttuurimaisema, arkeologinen kulttuuriperintö, rakennettu kulttuuriympäristö).

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ottaa lausunnossaan kantaa pääosin vain hankkeen Pohjois-Pohjanmaata koskeviin alueisiin ja asioihin.

Alueidenkäyttö, kaavoitus

Hankealue sijoittuu kokonaisuudessaan Pohjois-Savon alueelle, mutta rajautuen Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan. YVA-tarveharkintaa varten tuotetussa aineistossa on esitetty Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen tilanne ja kaavamerkinnot. Voimassa olevien maakuntakaavojen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitto on laatimassa energia ja ilmastovaihe-maakuntakaavaa. Kaavassa käsitellään maakunnan tuulivoimarakentamista kokonaisuudessaan, ja maakuntakaavan laadinta on loppuvaiheessa. Aikataulun perusteella maakuntakaava on tarkoitus hyväksyä ke-vään aikana.

23.6.2025

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että laadittavan maakuntakaavoituksen aikana on laajasti selvitetty erilaisia vaikutustyyppisiä ja laadittu maakuntakaavaratkaisu niiden perusteella. Maakuntakaavan aineistoista on saatavissa erilaisiin maakuntakaavoituksen yhteydessä tunnistettuihin herkkyyksiin taustoittavaa aineistoa myös maakuntarajan läheisyyteen sijoittuvassa Haapamäen tuulivoimahankkeen ja sen YVA-tarveharkintaan liittyen.

ELY-keskus toteaa, että lähin kaavoitettu hanke on Hautakankaan tuulivoimahanke. Aineiston perusteella sen voimat sijoittuvat reilun neljän kilometrin etäisyydellä Haapamäen hankkeen suunnitelluista voimaloista. Lisäksi vireillä on Hautakangas-Harvankangas - tuulivoimahanke, jonka kaavoitus on käynnissä, ja kaavoituksessa on tarpeen tarkastella hankkeen suunnittelua hankkeen YVA-menettelyssä tunnistettuihin kriittisiin tekijöihin nähden siten, että hankkeesta muodostuisi vaikutuksiltaan toteuttamiskelpoinen ratkaisu. Lähimpien voimaloiden etäisyys nyt suunniteltavaan Haapamäen tuulivoimahankkeeseen on aineiston perusteella 2,9 kilometriä. Molempien hankkeiden läheisyyteen sijoittuu muutamia asuin- ja lomarakennuksia. ELY-keskus toteaa hankkeiden sijoittuvan vaikutusten kannalta hyvin lähelle toisiaan ja muodostavan vaikutuksiltaan lähes yhtenäisen hankekeskittymän. Siihen nähden YVA-tarveharkinta-aineistossa esitettyjä hankkeiden yhteisvaikutusten alustavia arvioita voi pitää vähättelevinä.

Hankkeesta aiheutuvan melun on arvioitu alittavan lähimmissä asuinrakennuksissa ohjearvot. Aineistossa on tuotu esille myös Hautakangas-Harvan-kangas hankkeen meluvaikutuksia, mutta yhteisvaikutusten melutasosta jää epävarmuutta. Hankkeiden yhteiset melutasot tulee mallintaa, ennen kuin hankkeiden yhteismelutasoja mm. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevin lähimpiin reseptoripisteisiin voidaan luotettavasti arvioida. Esitetystä aineistosta jää myös epäselväksi millä lähtömeluarvolla vaikutuksia on arvioitu.

Hankkeen välkettä muodostuu Pohjois-Pohjanmaan puolella yhteen reseptoripisteeseen 6:55 h /a ja kolmeen muuhun asuinrakennukseen 8–15 h /a. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeesta yksinään tai yhteisvaikutuksena voi muodostua merkittäviä välkevaikutuksia, vaikkakin harvoille asuinrakennuksille. ELY-keskus toteaa myös, että voimaloiden määrään nähden melko suppeasta hankealueesta johtuen vaikutusten vähentäminen ilman voimaloiden poistamista voi osoittautua vaikeaksi.

Maisemalliset ja kulttuuriympäristöt

Hankekuvauksessa on esitetty Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat aluekohteet. Yksittäisiä kohteita ei ole esitetty. Hankkeen kannalta merkittävin maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kohde Pohjois-Pohjanmaan puolella on Kuusenmäki-Liittoperä-alue ja erityisesti alueen pohjoisosa. Vaikutukset tähän tulee arvioida hankkeen aikana riittävällä tarkkuudella. Vaikutusten arviointitarvetta korostaa

23.6.2025

alueen pohjoisosiin suunnitteilla olevat muut hankkeet.

ELY-keskus toteaa, että hankkeen maisemavaikutusten alustavassa arvioinnissa todetaan oikein, että alueella on useita tuulivoimahankkeita, jotka vaikuttavat samaan maisemakuvaan.

ELY-keskus huomauttaa ristiriidasta: aineiston tekstissä mainitaan: "tuulivoimala lasketaan näkyväksi, mikäli niiden napa on näkyvässä", mutta esitetty näkemäalueanalyysi on kuitenkin tehty voimaloiden napakorkeudella.

Pohjavedet

YVA-tarveharkintaraportissa on tunnistettu hankealueelle osittain sijoittuva Lahnaojen pohjavesialue (0826351). Tuulivoimaloita ei ole suunniteltu pohjavesialueelle ja raportin sekä karttatarkastelun perusteella näyttää, että suunniteltujen voimaloiden ja Lahnaojen pohjavesialueen välille jää vähintään voimalan enimmäiskorkeuden verran etäisyyttä (300 m). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että hankkeen vaikutukset on tunnistettu, eikä hankkeella arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia pohjavesiin.

Liikenne

YVA-tarveharkintaraportissa on kuvattu mahdollisia kulkuyhteyksiä hankealueelle. Pohjois-Pohjanmaan puolella esitettyyn reittiin kuuluvat valtatie 27 sekä yhdystie 16027 (Liittoperäntie) sekä Lahnakankaantie (yksityistie). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että mikäli hankkeesta aiheutuu vaikutuksia Pohjois-Pohjanmaan alueen liikenteeseen ja maantieverkolle, tulee ne huomioida hankkeen vaikutusten arvioinnissa, ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lausuu niistä hankkeen jatkovaiheessa.

Muut hankkeet ja yhteisvaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että hankealue sijoittuu nykyisen Elenian johtokäytävään rajoittuen ja osittain sen ylittäen. Samaan johtokäytävään on vireillä Murtoperän ja Vuolijoen välinen voimajohtosuunnittelu YVA-menettelyssä. Hankkeen toinen sähköasema sijoittuisi Murtoperän alueelle, mahdollisesti melko lähelle hankealuetta. Tämän voimajohtojon vaikutukset tulee ottaa huomioon ja yhteensovittaa Haapamäen hankkeen suunnittelussa osana yhteisvaikutuksien arviointia.

Linnusto

- ELY-keskus nostaa esille, että suunniteltu hankealue sijoittuu maakotkareviirille. YVA-tarveharkinta-aineiston mukaan yhteisvaikutukset muiden tuulivoimalapuistojen kanssa jäävät pieniksi, sillä hanke sijaitsee maakotkan elinpiirin reuna-alueella. ELY-keskus toteaa, että Haapamäen hankkeessa on tarve laatia huolellinen Metsähallituksen laatiman ohjeistuksen (2022)

23.6.2025

mukainen arvio hankkeen aiheuttamista vaikutuksista maakotkaan huomioiden etenkin yhteisvaikutukset hyväksytyn Hautakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan vaiheen 1 mukaisen hankkeen kanssa. Arvioinnissa on syytä huomioida myös muut reviirille tai osin reviirille sijoittuvat kehitteillä olevat tuuli- ja aurinkovoimahankkeet sähkönsiirtoineen sekä sähkönsiirto-hankkeet, joita ELY-keskuksen tämänhetkisen tiedon mukaan ovat Pohjois-Pohjanmaan puolella:

- Hautakangas-Harvankangas tuulivoimahanke, vireillä oleva osayleiskaava
- Halmemäki tuulivoimahanke, vireillä oleva osayleiskaava
- Uposenmäki tuulivoimahanke, vireillä oleva osayleiskaava
- Riitamaa-Nurmesneva tuuli- ja aurinkovoimahanke, vireillä oleva osayleiskaava
- Liittosuon ja Puntarisuon aurinkovoimahankeet
- Murtoperä-Vuolijoki 400 kV voimajohtohanke, YVA-menettely vireillä
- Harjulinja 2 x 400+110 kV voimajohtohanke, YVA-menettely vireillä

Hankkeiden yhteisvaikutukset linnustolle tulee muutoinkin arvioida riittävässä laajuudessa huomioiden ennen kaikkea yhteisvaikutukset lähimpien Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevien hankkeiden kanssa.

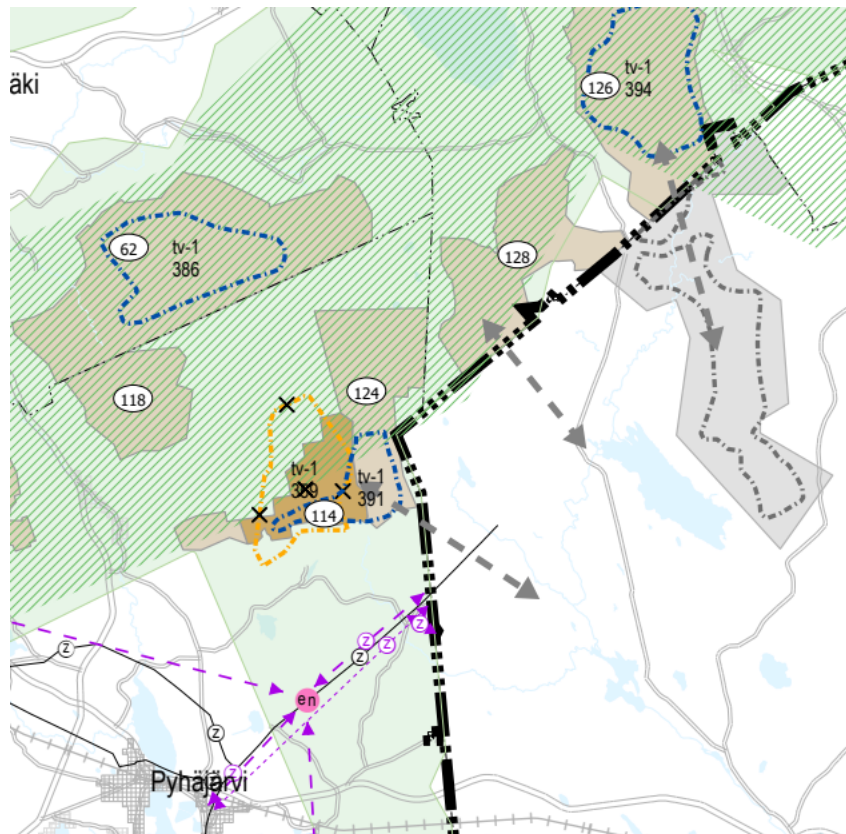
Direktiivilajisto ja ekologinen verkosto

ELY-keskus toteaa, että levinneisyytensä puolesta hankkeen vaikutusalueella mahdollisesti esiintyvien luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymispotentiaali tulee arvioida hankkeen jatkovaiheessa asiantuntija-arviona niiden elinympäristövaatimusten perusteella. Niiden direktiivilajien osalta, joiden luonnonsuojelulailla 78 § tiukasti suojeltavien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin saattaa aiheutua hankkeen myötä heikentäviä vaikutuksia, on hankittava maastoselvityksin riittävä taustatieto vaikutustenarviointia varten.

Kuten YVA-tarveharkinta-aineistossa todetaan, hankkeen lähiseudulla esiintyy EU:n luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvaa metsäpeuraa. Hankkeen potentiaaliset vaikutukset metsäpeuran elinympäristöille ja vaelluskäyttäytymiselle on syytä arvioida huomioiden hankkeiden yhteisvaikutukset. Selvityksessä on syytä hyödyntää muun muassa Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen tuottamaa metsäpeuran kesäelinympäristömallia (julkaistu kesällä 2024), Luonnonvarakeskuksen keräämää paikannus-panta-aineistoa (tiedostaen aineiston rajallisuudet) sekä myös Pohjois-Pohjanmaan liiton vuonna 2024 julkaisemaa Natura-selontekoa, jossa metsäpeuraa on käsitelty kattavasti. Vaikutusten arvioinnissa on syytä hyödyntää Keski-Suomen maakuntakaavaa 2040 varten laaditussa Luonnonvarakeskuksen asiantuntija-arvioinnissa (Paasivaara 2022) kuvailtuja mahdollisia vaikutuksia ja lajiin sovellettavia varoetäisyyksiä.

23.6.2025

ELY-keskus tuo esiin vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan 2. julkisen ehdotusvaiheen (10.2.2025) erillisliitteessä 1 (https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2025/02/Liite1_Teemakartta-tv-LUMO-Es_MKH-10.2.2025-%C2%A7-5.pdf) kuvattuja asioita seuraavasti: vaihemaakunta-kaavaehdotuksen mukaisella Hautakankaan tuulivoima-alueella tv-1 391 on todettu olevan ylimaakunnallisia vaikutuksia Pohjois-Savon puolelle (harmaa nuoli). Kartalla on esitetty vihreällä rasterialueena ekologisen verkoston ydinalue ja vaalean vihreällä ekologinen verkosto.

Edellä mainitussa 2. julkisen ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa todetaan: ”Ekologisen verkoston rajauksessa on huomioitu linnuston tärkeimpiä liikkumisreittejä ja maaeläimistön tärkeimmät yhteydet ekologisen verkoston luonnon ydinalueiden välillä. Ekologinen verkosto sitoo suojelualueiden väliin jäävät yhtenäiset metsä- ja suoalueet toisiinsa ja turvaa eläinten liikkumisen myös maakuntarajojen yli. Tarkemmassa hankesuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen.” ELY-keskus yhtyy edellä mainittuun ja tuo esiin, että asiakokonaisuus on syytä huomioda myös Haapamäen tuulivoimahankkeen suunnittelussa ja vaikutusarvioinnissa hankealueen rajautuessa maakuntarajaan ja määritettyyn ekologiseen verkostoon.

Yhteenveto

23.6.2025

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että Haapamäen tuulivoimahankkeen sijainnin ja olosuhteiden vuoksi huomiota tulisi jatkotyössä kiinnittää erityisesti linnustoon, direktiivilajeihin, meluun, välkkeeseen ja maisemaan kohdistuviin vaikutusarviointeihin. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota hankkeiden yhteisvaikutuksiin (tuuli- ja aurinkovoima sekä sähkönsiirto), jotka tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja perustuen ajantasaisiin hanketietoihin. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että yhteisvaikutuksista johtuen YVA-menettelyn tarve hankkeelle ei ole poissuljettua. Menettelystä saatavaa tietoa olisi hyvä käyttää hankkeen suunnittelun tukena ja menettelyssä voisi myös riittävällä tavalla tarkastella mahdollisia vaihtoehtoja hankkeen toteutukselle.

Pyhjäjärven ympäristöterveydensuojeluviranomainen (Haapajärven ympäristölautakunta) on tutustunut 28.2.2025 päivättyyn Haapamäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin tarveharkinnan materiaaliin.

Terveydensuojelulain mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveystahtaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveystahtojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarveharkinnan materiaalia on arvioitu tässä lausunnossa vain Pyhjäjärven kaupungin osalta. Pyhjäjärven kaupungin alueella melumallinnuksen perusteella ohjearvot eivät ylitä yhdenkään asuin- tai loma-asuinrakennuksen kohdalta. Välkemallinnuksen Ruotsin ohjearvo 8 h/v ylittyy kolmen asuinrakennuksen kohdalta. Näistä lähemmin on tarkasteltu tarkastelupistettä E ja tämän asuinrakennuksen kohdalla vaikutuksen voidaan katsoa olevan suuri. Ympäristöterveysviranomainen arvioi, että hankkeen Pyhjäjärven kaupungin alueen asutukselle aiheutuvat melu- ja välkevaikutukset voidaan arvioida kokonaisuudessaan jäävän kohtalaisiksi. Selvityksestä ei suoranaisesti käy ilmi, onko välkemallinnus tehty nykyinen puusto huomioiden vai ilman puuston suojaavaa vaikutusta. Koska hankealuetta ympäröivään puustoon on mahdollista tulla muutoksia, terveydensuojeluviranomainen suosittelee, että sekä melu- että välkemallinnukset tehtäisiin ilman puuston suojaavaa vaikutusta.

Läpikäydyn materiaalin perusteella Haapamäen tuulivoimahankkeella voi olla yhteisvaikutuksia hankealueesta luoteeseen sijaistevan Hautakankaan tuulivoimahankkeen sekä Hautakangas-Harvakankaan tuulivoimahankkeen kanssa melu-, sekä välkevaikutuksien osalta Pyhjäjärven kaupungin alueella sijaitsevan yhden loma-asuinrakennuksen kohdalla. Tässä selvityksessä melu- ja välkemallinnukset oli tehty vain Haapamäen tuulivoimahankkeen vaikutuksien näkökulmasta.

23.6.2025

Ympäristöterveysviranomaisen suosittelee varovaisuusperiaatteeseen nojaten erillisten yhteisvaikutuksia arvioivien melu- sekä välkemallinnuksien tekemistä.

Riski Pyhäjärven kaupungin puolelle aiheutuvasta talousvedenoton häiriintymisen vaarasta pohjaveden pilaantumisen myötä on vähäinen, sillä Lahnaojen pohjavesialueelle ei sijoitu Pyhäjärven kaupungin alueella toimivaa talousveden vedenottamoa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Haapamäen tuulivoimahanke sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan vaikutusalueelle.

Hankealue rajautuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan ja Pyhäjärven kaupunginrajaan. Maakuntarajojen tuntumassa Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa on vireillä runsaasti tuulivoimahankkeita. Haapamäen tuulivoimapuiston hankealueen luoteispuolella noin 3 km päässä Pyhäjärvellä sijaitsee Hautakankaan tuulivoimapuiston 11 voimalan lainvoimainen tuulivoimaosayleiskaava-alue ja noin 2 km päässä Hautakankaan-Harvankankaan vireillä oleva tuulivoimahanke. Pohjoispuolella noin 8 kilometrin päässä Pyhännällä sijaitsee vireillä oleva Pilpankankaan tuulivoimahanke ja noin 12 kilometrin päässä koilliseen Kiuruvedellä vireillä oleva Lapinsalon tuulivoimahanke. Kahdenkymmenen kilometrin säteellä sijaitsee lisäksi mm. vireillä olevat Kärsämäen Halmemäen, Pyhäjärven Uposen, Pyhäjärven Nurmesnevan, Pyhäjärven ja Kiuruveden Laulurämeen ja Pyhännän Konnunsuon tuulivoimahankkeet.

Voimassa olevan alueidenkäyttölain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää tuulivoimarakentamista: Pohjois-Savon voimassa olevan maakuntakaavan 2040 osalta vähintään seitsemän voimalaa ja Pohjois-Pohjanmaalla lainvoimaisten vaihemaakuntakaavojen ja vireillä olevan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista. Kiuruveden Haapamäen tuulivoimahanke on maakuntakaavojen näkökulmasta ei-seudullinen hanke, sillä hankkeessa toteutettaisiin enintään viisi voimala.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 koko maakuntaa koskevat tuulivoiman suunnittelumääräykset ja Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat myös pienempien ei-seudullisten tuulivoima-alueiden suunnittelua. Maakuntakaavojen suunnittelumääräyksissä todetaan, että maakuntakaavoissa osoitettujen tuulivoima-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja yhteisvaikutusten hallinta koko maakunnantasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa

23.6.2025

osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon. Tuulivoimahankkeen suunnitelma ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava tai suunnittelutarveratkaisu saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista. Suunniteltaessa ei-seudullista tuulivoima-aluetta, on hankkeen vaikutusten arvioinnissa varmistuttava, ettei kyseinen pienempi tuulivoima-alue vaaranna tai estä maakuntakaavassa osoitetun seudullisen tuulivoima-alueen toteutumista.

Maakuntakaava, maakuntakaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.–3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Voimassa olevissa vaihemaakuntakaavoissa Kiuruveden Haapamäen tuulivoimahankealuetta lähimmäksi on osoitettu Lahnajoen pohjavesialue (pv), pääsähköjohto 110 kV ja turvetuotantoalueita.

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetaan lisäksi valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetyt perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien osien ja kaasuputken yhteystarvemerkinnot sekä valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024, VN 7.11.2024).

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toinen julkinen ehdotus oli nähtävillä 17.2.-21.3.2025. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksyminen käsitellään maakuntahallituksen kokouksessa 5.5.2025 ja tavoitteena on kaavan eteneminen maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn 27.5.2025. Maakuntakaava-aineisto löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjoispohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toisessa julkisessa ehdotuksessa Haapamäen tuulivoimahankkeen vaikutusalueelle Pyhäjärven itäosaan on osoitettu Lahnajoen pohjavesialue, voimajohto 110 kV, kaksi voimajohdon yhteystarvetta, jotka jatkuvat myös Pohjois-Savon puolelle (400 kV ja 110 kV), Murtoperän suunniteltu sähköasema energiahuollon alueena (en) ja tuulivoimaloiden alue tv-1 391 (Hautakangas). Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1 359 Hautakangas) kumoutuu

23.6.2025

energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan tullessa voimaan.

Hankkeen vaikutukset

Tuulivoimapuiston vaikutusarvioinnin kautta on varmistettava, etteivät maakuntakaavan keskeiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet vaarannu, eikä hanke vaikeuta maakuntakaavan toteutumista. Haapamäen tuulivoimahankkeen rajautuessa Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan ja Pyhäjärven kaupungin rajaan on huomioitava myös vaikutusalueelle ulottuvat Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavamerkinnot ja Pyhäjärven maankäytön suunnitelmat.

Natura-alueet, luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat ekologisen verkoston, jolla luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten liikkumisen turvaaminen ovat erityisen tärkeitä. Pohjois-Pohjanmaan liiton toukokuussa 2024 valmistuneessa Natura-alueita koskevassa riskiselvityksessä täydennettiin luontokokonaisuuden tarkastelua, määriteltiin Pohjois-Pohjanmaan ekologiset yhteydet ja luonnon ydinalueita yhdistävän ekologisen verkoston raja ohjaamaan tuulivoimarakentamista ja välttämään maankäytön muutoksille herkkiä alueita. Selvitys löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjoispohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#natarariskit>. Ekologinen verkosto esitetään Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan selostuksen liitekartalla 1 (Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto). Valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä määritellyt ekologiset yhteydet, ja korvannut ne.

Haapamäen tuulivoima-alue sijoittuu maakuntarajan tuntumassa sijaitsevia suojelualueita yhdistävän ekologisen verkoston yhteyden varrelle. Kyseinen osa ekologisen verkoston aluetta on myös esitetty Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevassa selvityksessä metsäpeuraverkostona. Haapamäen tuulivoimahankkeen vaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maakotkapopulaatioon (vaarantunut (VU), rauhoitettu, lintudirektiivin liitteen I laji). Maakotkaa on tarkasteltu myös osana Natura-selvitystä. Haapamäen hankealue sijoittuu maakotkareviirin alueelle ja samalle reviirille sijoittuu useita muita tuulivoimahankkeita. Maakotkaan kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnissa on selvítettävä Metsähallituksen elinympäristömallinnusta hyödyntäen kuinka paljon Haapamäen tuulivoimahanke kasvattaa reviiriin kohdistuvia kumulatiivisia vaikutuksia ja varmistuttava ettei suuria haitallisia maakotkareviirin

23.6.2025

muodostu.

Haapamäen hankealue voidaan sijaintinsa perusteella nähdä Pohjois-Pohjanmaan Pyhäjärven puolella sijaitsevan Hautakankaan-Harvankankaan tuulivoimapuiston jatkeena, sillä hankealueet sijaitsevat toisistaan kahden kilometrin etäisyydellä. Haapamäen hankealue yhdessä Hautakankaan-Harvankankaan tuulivoimahankkeen kanssa muodostaa vaikutuksiltaan seudullisen tuulivoimakokonaisuuden. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan ohjausvaikutuksen näkökulmasta seudullisesti merkittävä kokonaisuus on sijoitettava maakuntakaavan tv-alueelle tai tukeuduttava siihen selkeästi. Haapamäen aluetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueena Pohjois-Savon maakuntakaavoissa.

Haapamäen tuulivoimahanke, myös viiden voimalan kokonaisuutena, lisää vaikutusalueelle kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

Maakotkaan, ekologiseen verkostoon ja metsäpeuraan kohdistuvien yhteisvaikutusten lisäksi Haapamäen tuulivoimahanke voimistaa maisemaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, meluun ja välkkeeseen, pohjavesialueeseen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että YVA-tarveharkintaraportin kulttuuriympäristön arvokohteita esittelevässä kartassa ja taulukossa Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta on virheitä sijainneissa ja etäisyyksissä. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueita ja rakennettua kulttuuriympäristöä on tarkasteltu Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaaakuntakaavassa.

Loppupäätelmä

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan Haapamäen tuulivoimahanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä ympäristövaikutuksia, vaikka suunniteltu hanke jää alle 10 voimalan ja kokonaisteholtaan alle 45 MW. Hankkeen todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat molempiin maakuntiin ja erityisesti yhteisvaikutuksiin lähialueella vireillä olevien hankkeiden kanssa. Näistä merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maakotkareviiriin, ekologiseen verkostoon, metsäpeuraan, visuaaliseen maisemakuvaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen meluun ja välkkeeseen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tarpeellisena, että hankkeessa sovelletaan YVA-menettelyä.

Tämän lausunnon valmisteluun Pohjois-Pohjanmaan liitosta ovat osallistuneet kaavoituspäällikkö Mari Kuukasjärvi, aluesuunnitteluasiantuntija Sari Pulkka ja ympäristöpäällikkö Erika Kylmänen.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen annetuista lausunnoista

Ennen päätöksen tekemistä ELY-keskus on varannut hankkeesta vastaavalle mahdollisuuden esittää vastineensa edellä mainituista lausunnoista.

Annetussa vastineessa hankevastaava ottaa kantaa kuhunkin jätettyyn lausuntoon seuraavasti:

Kiuruveden kaupungin lausuntoa koskien hankevastaava esittää, että hankkeen merkittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan vähintään kaavan osalta alueenkäyttölain mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan lausuntoa koskien hankevastaava toteaa, että YVA-tarveharkinnan aineistossa esitettyjen melumallinnusten lähtömeluarvoina käytettiin suurimman kaupallisesti saatavilla olevan tuulivoimalan melutasoja (Vestas V172-7,2 MW) 106,9 dB + 2 dB.

Näkemäalueanalyysi on tehty niin, että näkemäanalyysistä käy ilmi alueet, joille tuulivoimalan 200 m korkeudella oleva tuulivoimalan napa näkyy. Näkemäalueanalyysi on siis tehty tuulivoimalan napakorkeudella (200 m).

Hankkeen merkittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan vähintään kaavan osalta alueenkäyttölain mukaisesti. Hankealueella tehdään linnuston osalta maastokartoituksina pöllöselvitys, kanaintuselvitys (sisältäen metsojen soidinpaikkojen kartoituksen), päiväpetolintutarkkailu, linnuston erityiskohteiden perustilalaskenta, voimalapaikkojen pistelaskenta, kevät- ja syysmuuttoselvitys. Lisäksi hankkeelle tehdään melu- ja välkeselvitys sekä maisemaselvitys. Selvitysten tulokset huomioidaan osayleiskaavassa ja hankkeen suunnittelussa.

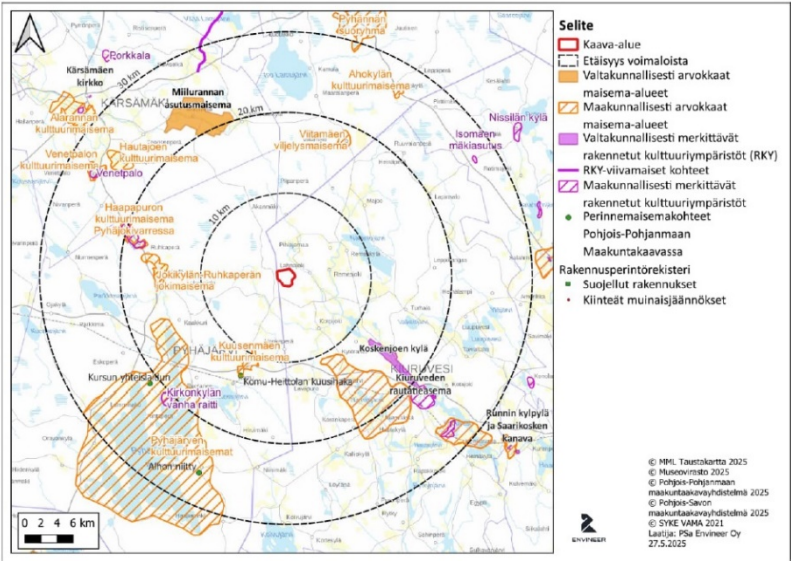
Pohjois-Pohjanmaan liiton lausuntoa koskien hankevastaava toteaa, että alueella voimassa olevat kaavat huomioidaan osayleiskaavan laadinnassa.

YVA-tarveharkinnan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden esittämisessä on virheitä. Tiedot on korjattu alapuolella esitettyyn kuvaan (Kuva 1) ja taulukkoon (Taulukko 1). Muutokset eivät vaikuta arvioinnin lopputulokseen.

23.6.2025

Taulukko 1. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet hankkeen 20 km vaikutusalueella.

Kohde	Kunta	Etäisyys	Herkkyys
Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet			
Kuusenmäen kulttuurimaisema	Pyhäjärvi	8,5 km	kohtalainen
Niemiskylä	Kiuruvesi	10 km	kohtalainen
Jokikylän-Ruhkaperän jokimaisema	Pyhäjärvi	14 km	kohtalainen
Pyhäjärven kulttuurimaisemat	Pyhäjärvi	14 km	kohtalainen
Viitamäen kulttuurimaisema	Pyhäntä	16,5 km	kohtalainen
Haapapuron kulttuurimaisema Pyhäjokivarressa	Pyhäjärvi	16 km	kohtalainen
Hautajoen kulttuurimaisema	Kärsämäki	22 km	kohtalainen
Venetpalon kulttuurimaisema	Kärsämäki	24,5 km	kohtalainen
Ahokylän kulttuurimaisema	Pyhäntä	25 km	kohtalainen
Ryönänjoki ja Honkaranta	Kiuruvesi	25 km	kohtalainen

Kuva 1. Hankkeen 30 km vaikutusalueen kulttuuriympäristön arvokohteet.

Hankkeen merkittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan vähintään kaavan osalta alueenkäyttölain mukaisesti. Hankkeen kaavoitusta varten selvitetään alueen luonnonolosuhteet ja tehdään maastokartoituksina pöllöselvitys, kanalintuselvitys (sisältäen metsojen soidinpaikkojen kartoituksen), päiväpetolintutarkkailu, linnuston erityiskohteiden perustilalaskenta, voimalapaikkojen pistelaskenta, kevät- ja syysmuuttoselvitys, kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys, luontodirektiivin lajien kartoitus ja nisäkkäiden lumijalanjälkilaskenta. Suurpetoselvitys ja metsäpeuraselvitys tehdään kirjallisena työnä. Lisäksi tehdään maisemaselvitys sekä melu- ja välkemallinnukset.

23.6.2025

Pyhäjärven ympäristöterveysviranomaisen lausuntoon liittyen hankevastaava toteaa, että Haapamäen tuulivoimahankkeelle laadittu välkemallinnus on tehty ilman puuston suojaavaa vaikutusta.

Hankkeen merkittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan vähintään kaavan osalta alueenkäyttölain mukaisesti.

Kiuruveden ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoon liittyen hankevastaava toteaa, että hankkeen merkittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa arvioidaan vähintään kaavan osalta alueenkäyttölain mukaisesti. Hankkeen kaavoitusta varten selvitetään alueen luonnonolosuhteet ja tehdään maastokartoituksina pöllöselvitys, kanalintuselvitys (sisältäen metsojen soidinpaikkojen kartoituksen), päiväpetolintutarkkailu, linnuston erityiskohteiden perustilalaskenta, voimalapaikkojen pistelaskenta, kevät- ja syysmuuttoselvitys, kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys, luontodirektiivin lajien kartoitus ja nisäkkäiden lumijalanjälkilaskenta.

Lisäksi suurpetoselvitys ja metsäpeuraselvitys tehdään kirjallisena työnä. Suurpetoselvityksessä käytetään mm. Luonnonvarakeskuksen aineistoja alueen suurpedoista ja niiden reviireistä ja otetaan mukaan mm. pantasusien seuranta-aineistoja alueelle soveltuvin osin. Myös muuta olemassa olevaa aineistoa hyödynnetään selvityksessä (esim. Laji.fi).

Metsäpeuran osalta selvitetään Luonnonvarakeskuksen aineistojen (metsäpeurojen pantatiedot) perusteella tarkastellaan peurojen liikkumista hankealueella ja sen vaikutusalueella. Erityisesti tarkastellaan vasomisajan esiintyminen. Lisäksi aineistosta tarkastellaan populaatiotasolla peuroille tärkeät vasomisalueet, talvielinympäristöt sekä vaellusajan liikkumisreitit, mikäli aineisto mahdollistaa tämän. Sen jälkeen tehdään metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten ja yhteisvaikutusten arviointi.

Lisäksi laaditaan melu- ja välkemallinnus sekä maisemaselvitys. Selvitykset huomioidaan osayleiskaavan laadinnassa ja hankkeen suunnittelussa.

Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon lausuntoa koskien hankevastaavalla ei ole huomautettavaa lausunnossa esitettyyn.

Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen

Ympäristövaikutusten tarveharkintapyynnössä ei ole esitetty erityisiä haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tehtäviä toimenpiteitä.

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Haapamäen tuulivoimahankkeeseen **ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.**

ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

YVA-lainsäädännön lähtökohdat ja soveltaminen Haapamäen tuulivoimahankkeeseen

YVA-lain 3 §:n 1 momentin mukaan YVA-menettelyssä aina arvioitavat hankkeet ja niitä koskevat muutokset on lueteltu YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. Päätöksentekohetkellä voimassa olevan hankeluettelon kohdan 7e mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeeseen silloin, kun rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai niiden yhteenlaskettu kokonaisteho on vähintään 45 MW.

YVA-lain 3 §:n 2–3 momenttien nojalla YVA-menettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa myös hankeluettelo-hanketta pienempään hankkeeseen, jos tämä todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hankeluettelo-hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on edellä sanotun lisäksi otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty tarkemmin YVA-lain liitteessä 2.

Haapamäen hanke jää alle YVA-lain hankeluettelon 7e -kohdassa säädettyjen raja-arvojen eikä hankkeeseen näin ollen tule soveltaa YVA-menettelyä suoraan hankeluettelon perusteella.

Hankkeesta vastaavan tekemän YVA-tarveharkintapyynnön pohjalta on kuitenkin tarkasteltava sitä, voiko Haapamäen tuulivoimahankkeesta aiheutua YVA-lain hankeluettelo-hankkeisiin rinnastettavissa olevia merkittäviä ympäristövaikutuksia sen sijainti, ominaisuudet ja vaikutusten luonne sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa huomioon ottaen.

Hankkeen sijainti

Alueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Hankkeen kaavoitusaloite on hyväksytty Kiuruveden kaupungin toimesta 6.2.2024.

Maakuntakaavassa alueella on päällekkäisiä merkintöjä. Haapamäen tuulivoimahankkeen suunnittelualueelle sijoittuu maakuntakaavassa aluevaraus merkintä EO1 - turvetuotantoon soveltuva alue. Yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä on kuvattu ainoastaan maakuntakaavoituksen sekä kulttuuriympäristön näkökulmista, unohtaen

23.6.2025

läheinen hankealueen läheisyydessä oleva loma- ja asuinrakentaminen. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat 1,5 km etäisyydellä lähimmästä voimalasta. Lähin lomarakennus sijaitsee 1,2 km etäisyydellä ja Lahnaojen koulu ja kuntorata sijaitsevat 3,7 km etäisyydellä lähimmästä voimalasta.

Hankkeen sähkönsiirto on tarkoitus toteuttaa Elenian 110 kV voimajohtoon, joka kulkee alueen läpi. Hankealue rajautuu Pyhäjärven kuntarajaan ja Pohjois- Pohjanmaan kuntarajaan.

Hankealuetta lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue sijaitsee noin 2,8 km etäisyydellä. Lähin RKY- kohde sijaitsee 11,8 km etäisyydellä hankealueesta. Hankesuunnittelun tueksi on laadittu näkemäalueanalyysi, jossa on huomioitu suojellut rakennukset sekä kiinteät, tiedossa olevat muinaisjäännökset. Näkemäalueanalyysiä ei ole tehty kuitenkaan suhteessa olevaan asutukseen. Maisemavaikutusten, kuin myös melu- ja välkevaikutusten osalta, Pyhäjärven puolelle ulottuva vaikutusten arviointi on jäänyt vähäiseksi.

Hankealueen luoteiskulma sijoittuu osin Lahnaojen pohjavesialueelle noin 430 metrin etäisyydelle lähimmästä voimalasta. Pohjavesialue tulee huomioida hankkeen tieyhteyksien suunnittelussa sekä hankkeen rakentamisvaiheessa, vaikka tuulivoimaloita ei ole suunniteltu rakennettavan pohjavesialueen päälle. Maaperään liittyen on lisäksi huomioitava, että hankealueen läheisyydessä on GTK:n Happamat sulfaattimaat-aineiston mukaan mustaliuske-esiintymä, joten jatkosuunnittelussa on tarpeen varmistaa, ettei hankealueella esiinny mustaliusketta.

Hankealueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita. Lähimmät YSA-alueet hankealueesta 1 km (Tulikorpi) ja 0,4 km (Joppilan metsä). Lähimmät Natura-alueet ovat Haudanneva (8,7 km) ja Sammakkolammen metsä (7,8 km) (SAC-alueita). Kärämäenjärvet -Natura-alue (SAC/SPA-alue) sijaitsee hankealueesta noin 12 km:n päässä. Kärämäenjärvien suojelun perusteena ovat mm. maakotka ja sääksi. Alue sijoittuu metsäpeuran vaellusreitille läheisyyteen. Lähin susireviiri on Kiuruveden reviiri noin 10 km päässä alueen koillispuolella. Hankealue on myös suurten petolintujen reviiriä. Lähimmät maakotkan pesät ovat n. 10 km:n, n. 13,7 km:n ja 15 km:n päässä. Lisäksi n. 14 km päässä hankealueesta pesii merikotka.

Haapamäen hankealueen läheisyyteen on suunniteltu runsaasti tuulivoimaa ja muuta uusiutuvaan energiaan liittyvää rakentamista. Yhteisvaikutuksia on arvioinnissa vertailtu Pyhäjärven kaupungin puolelle sijoittuvien Hautakankaan sekä Hautakankaan-Harvakankaan tuulivoimahankkeiden osalta. Lähimmät Hautakankaan ja Harvakankaan tuulivoimahankkeiden voimalat sijaitsevat 2,9 km:n päässä. Lapinsalon ja Pökipäran suunnitellut tuulivoima-alueet sijoittuvat noin 12 km:n päähän Haapamäen koillispuolelle. Lisäksi lähelle sijoittuu yksi aurinkovoimala sähkönsiirtoineen sekä levenevä Murtoperä-Vuolijoki 400 kilovoltin voimajohtohanke. Yhteisvaikutukset voivat näin ollen tulla merkittäviksi. Melu- ja välke mallinnusten osalta jää epäselväksi, miltä osin yhteisvaikutuksia muodostuu, sillä hankkeiden yhteisvaikutuksista melun-

23.6.2025

tai välkkeen osalta ei ole kuvattu kartalla, vain tekstissä toteamalla. Välkkeen osalta pohjoismaissa yleisesti käytetyt ohjearvot ylittyvät neljässä havaintopisteessä.

Kuten ympäristövaikutusten tarveharkintaa varten laaditussa selvityksessä todetaan, Hautakangas- harvakankaan tuulivoimahankkeen kaavoitus on vireillä, joten se että melun yhteisvaikutusten osalta viitataan hankkeen epävarmaan toteutumiseen, ei ole riittävä peruste sille, että melun yhteisvaikutusten näiden kahden hankkeen osalta voitaisiin katsoa olevan vähäisiä. Hautamäen tuulivoimahankkeella voidaan arvioida oleva vaikutuksia maisemaan, lähialueen virkistyskäyttöön sekä metsäpeuran ja maakotkan reviireihin. Hankkeesta voi aiheutua myös yksin sekä yhdessä muiden hankkeiden kanssa melu- ja välkehaittaa.

Hankkeen ominaisuudet ja vaikutusten luonne

Kokonsa puolesta Haapamäen tuulivoimahanke alittaa YVA-lain hankeluettelossa säädetyt raja-arvot sekä rakennettaviksi suunniteltujen tuulivoimaloiden lukumäärän että niiden yhteenlasketun kokonaistehon osalta. Hankkeen vaikutusten on näin ollen katsottava lähtökohtaisesti jäävän hankeluettelossa mainittuja 10 voimalan tuulivoimahankkeita vähäisemmiksi. Hankkeesta vastaavan ELY-keskukselle toimittamien tietojen perusteella Haapamäen tuulivoimahankkeella ei ole sellaisia erityisominaisuuksia, joiden perusteella sen voisi sanoa merkittävästi eroavan muista vastaavan kokoluokan (5 voimalaa) teollisista tuulivoimahankkeista.

Tehtyjen alustavien melumallinnusten perusteella lähimmät kiinteistöt sijoittuvat 40/45 dB-alueen läheisyyteen, mutta jäävät kuitenkin mallinnuksen mukaan Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) mukaisten ohjearvojen alapuolelle. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakennuslupavaiheessa arvioitaessa melun vaikutuksia asutukseen tulee kiinnittää erityisesti huomioita kaikkiin niihin alueisiin, jotka mahdollisesti jäävät melualueiden (40/45 dB yö) läheisyyteen.

Yleisesti ottaen hankeaineiston maisema-, melu- ja välkeselvityksiin liittyvä aineisto on suppeahko, mutta riittävä YVA-päätöksenteon tueksi. Hankkeesta aiheutuvia meluvaikutuksia ja näin ollen merkittäviä haitallisia ympäristövaikutusten syntymistä voidaan ehkäistä hankkeen myöhemmässä suunnittelu-, kaavoitus ja rakennuslupavaiheessa.

Hankkeen tarkastelussa on huomioitava rakennettaviksi aiotun tuulivoima-alueen ohella myös tuulivoimatuotantoon olennaisesti liittyvät sähkönsiirtojärjestelyt. Sähkönsiirron järjestämisen voi katsoa lisäävän hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeen vaikutuksia kuitenkin vähentää osaltaan se, että voimaloiden liittäminen valtakunnan sähköverkkoon on suunniteltu toteutettavan maakaapelilla ja johdonvarsiliityntänä alueen läpi kulkevaan olemassa olevaan Elenian 110 kV voimajohtoon.

23.6.2025

Yhteenveto

Kun huomioidaan hanke kokonaisuutena, sen ominaisuudet, sijainti, vaikutusten luonne, esitetyt selvitykset ja kuulemisessa esiin tulleet asiat, hankkeesta tai hankkeiden yhteisvaikutuksista ei aiheudu laajuudeltaan tai laadultaan YVA-lain hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyä ei siten ole tarpeen soveltaa hankkeeseen.

Melumallinnuksen perusteella melun ohjearvot eivät ylity. Lähtökohtaisesti tuulivoimalat tulee sijoittaa siten, ettei melun ohjearvot eikä välkkeen arvioinnissa yleisesti käytetyt arvot ylity. Mallinnuksen mukainen välkkeen ylitys tulee huomioida tuulivoimaloita koskevassa rakennuslupaprosessissa, eikä välkevaikutuksen takia ole yksistään tarvetta ympäristövaikutusten arvioinnille.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää alueidenkäyttölain (132/1999) 77 a §:n mukaisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimista. Lain säännökset edellyttävät, että lopullinen kaavaratkaisu perustetaan asianmukaisiin selvityksiin, vaikutusarviointeihin ja eri osallistajien kuulemiseen. Kaavan laatimisesta vastaa Kiuruveden kaupunki, jolla on velvollisuus varmistaa se, että lopullinen kaavaratkaisu selvityksineen täyttää alueidenkäyttölain vaatimukset.

23.6.2025

Hankevastaavan selvilläolovelvollisuus

Vaikka hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä, tulee hankkeesta vastaavan YVA-lain 31 §:n nojalla olla riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017): 3, 11, 12, 13, 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1, 2 §.

MUUTOKSENHAKU**Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus**

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Muilla tahoilla ei ole suoraa valitusoikeutta tästä päätöksestä. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. (YVA-lain 37 § 2 momentti)

Tämä päätös on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Maija Nykänen ja ratkaissut johtaja Kimmo Haapanen.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tämä päätös on julkaistu sähköisessä muodossa verkko-osoitteessa www.ymparisto.fi/yva. [kohdassa YVA- Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettely > YVA-päätökset > Pohjois-Savo]

Päätöstä koskeva kuulutus on lisäksi nähtävänä Pohjois-Savon ELY-

23.6.2025

keskuksen verkkosivulla 25.6.-25.7.2025 välisen ajan. Kiuruveden ja Pyhäjärven kuntia on pyydetty julkaisemaan tieto kuulutuksesta omalla ilmoitustaulullaan kuntalain (410/2015) 108 §:n edellyttämällä tavalla.

Edellä mainittujen lisäksi päätöksestä on tiedotettu seuraavasti:

- Hankkeesta vastaava saantitodistuksin ja sähköpostilla
- Lausunnon antaneet viranomaiset (sähköpostilla)

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiassa antaa ylitarkastaja Maija Nykänen, puh. 0295 026 223, maija.nykanen@ely-keskus.fi

Tämä asiakirja POSELY/700/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/700/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Haapanen Kimmo 23.06.2025 10:10

Esittelijä Nykänen Maija 23.06.2025 11:00